

Голос адыгы

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзэт

Хэбзэгъэуцуగъэр зэрагъэцаклэрэр ауплъэклигъ

**Къольхъэ тын-Іыхыным пәшүек Іогъэнимкіә
Комиссием зичэзыу зэхэсигьоу тыгъуасә и Йагъэр
зерищағь Адыгэ Республикам и Лышхъэ
ипшъэрыйлхэр Шэльэ гъэнэфагъэкіә зыгъэцекіәр
Къумпышл Мурат.**

Апэрэ Йофыгъюо къэзэрэу гъоиңгъэхэр зытегущылагъэхэр предпринимательствэ цыкликумыкы гуртыым һэлжээгүй афэхъугъэнным фэшл афатуулсырэ бүджет ахьщэр шүугъэ къытэу гъэфедэгъэнным епхыгъэ гумэкыгъор ары. Мыщ фэгъэхыгъэу доклад къышыгъяр АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкэ ыкы сатыумкэ иминистрэ ишшэрыльхэр зыгъэцкээрэ Олег Топоровым. Ащ къызэри-шүугъэмкэ, шъольырым социальне-экономическе хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ мэхъанэшхо зиэ лъэныкъюхэм ащищ предпринимательствэ цыкликумрэ гуртыымрэ къэралыгъю һэлжээгүй ягъэгъотыгъенир. Ашкэ

программэр 2014-рэ ильэсэым къыщыублагъэу республикэм щагъэцаклэ. Ашт къыдыхэлтын тагт сомэ миллиардрээ миллионы 145-м ехүү зытефэрэз проектышхуу АгроБизнесИнкубаторым ишЫн. Джырэ уахьтэм ехъуллэу ар процент 35-клэ зэтегъэпсихъагь. Псэуальэм ишЫн льыгъэктөгъэним паэммы ильэсэым сомэ миллион 218-рэ пэйуягъэхъацт, ашт щыщэү миллионы 187,5-р — федеральнэ гупчэм, сомэ миллион 30,5-рэ республике бюджетым къахэхъигъэх. Аужырэ ильэсхэр пштэмэ, предпринимательхэм нахыбэрэ агъаффедэгъэ 1ээпыиэгъухэм ашыщых микрофинансированиер, езыгъэжжэгъэклэ

предпринимательхэм ябизнес кызызгыахынымкээ агъэфедэгээ ахьщэм изы Iахъ афызэклагъэжыныр, оборудованием ишэфын пае субсидиехэр ятыгъэныр, нэмүкIхэри. Аужырээ ильээси 3-м мы лъэнэыкъохэм сомэ миллион 250-м ехъу республикэм щыпэгуагъэхъагь. Предприниматель 349-мэ къэралыгьо финанс IэпыIэгъу арагъэгъотыгь. 2017-рэ ильэсым ахьщэ IэпыIэгъур сомэ миллион 257-м ехъущт. Кредит мыинэу аратыштхэм сомэ миллион 25-рэ фэдиз апэгуагъэхъащт.

Предпринимательствэ цы-
күм ыкын гурытым 1әпүлэгүү
афэхъугъянымкэ гумэкыгъо-
хэр зэрэштылэхэр министрэм
ипшъярлыкхэр зыгъяцаклэрэм
кыныуагь. Гухэкл нахь мышлэ-
ми, бизнесмен зырызхэм хэ-
бзэгъяуцгъэр зэраукууагъэм
кыхэкынкэ къералыгъом зэра-
рэу рагыгъэр сомэ миллионий
6-м ехъугь. Къэралыгъо 1әпүл-

Іэгүү зэрэшыгээ фэгъехыгээ
къебарыр предпринимательхэм
зераалхайхьэрэ шыкіэм ылъе-
ныкъоки Ioфхэм язытет уигъэ-
рэзэпнэу щитэп. Джащ фэ-
дэу бюджет ахъщэр гъэфеда-
гээ зэрэхуугъэм пытаагэ хэ-
льэу лыгылгээнүүм ыкыи пшъэ-
дэкіыж ягъэхыгъэнүүм фы-
тегъэпсыхъэгээ системэ зэрэ-
щымыагаагээм Ioфыр кыгъэхы-
льэштэгэй. Ар дэгъэзыжыгъэ-
нүүм пае министерствэм иструк-
турэ сектор зэфэшхъяфхэмкіэ
зэтыраутыг, шхъадж зыфэ-
гээзэгэшт лъэнүүкъор афагъэ-
нэфагь. Къэралыгьо Іэпүүлэгүү
зэратыштхэр кыхахы зыхъукіэ
ахэм ябизнес-планхэр зэри-
фэшьушаашэу зэхэфыгъэнхэм,
ащ уасэ фэзышыщ зыими
емыгхыгьэ экспертихэр хэгъэ-
лэжкэгъэнхэм мэхъанэшхо илэу
О. Топоровым кыхихгъэштэг.
Мы лъэнүүкъомкіэ хэбзэухуу-
мэктю къулыкъухэм Ioф ада-
шынүүм зэрэхъязырхэм кыы-
кигъэтхыг.

— Предпринимательхэм iez-
пыэгүү афэхүүгээнүүдийн пае му-
ниципалитетхэм бизнес-гупчээ-
хэр къащызэлтыхынхэм тываалэ-
тедгээтын фое, — къынгуагь
Къумпыын Мурат.

Къольхъэ тын-ыыхыным пешуеклгъэным фытегъэпсыхъэгъэ шапхъэхэм ягъэцк!кэнк!е кадрэ подразделениехэм ялофшэн зэрэзэхашэрэм, ахэм ях-хъохэр ык!и хъардджхэр Къынзэрагъельягъорэм льынгъэлгъэ-нымк!е loфхэм язытет фэгъэхыгъэу структурэ зэфшыхъафхэм япащэхэр къэгүшы!агъэх.

Республикэм ипрокурорэй Ва-
силий Пословскэм кызыэриуа-
гъэмкіэ, коррупцием пэшүе-
кіогъэним фэш 2017-рэ ильз-
сим прокуратурэм пэшоры-
гъэшь Йофтхъабзэхэр зэхища-
гъэх. Къэралыгъо ыкы муници-
пальнэ къулыкъухэм яподраз-
делениехэм Йоф ащызышлэхэ-
рэм яхахьо ыкы хъарджэу
къагъэлтэгъуагъэхэр зэтэфхэ-
мэ, шапхъэхэр агъэцакіхэмэ
ауплээкгууъэх. Зэфхъысыжхэм
къызэрагъэлтэгъуагъэмкіэ, ми-
нистерствэхэм, хэбзэухуумэкло
къулыкъухэм, федеральнэ струк-
турэхэм ягъэорышланлэхэу рес-
публиком итхэм ащыщхэм хэ-
бзэгъэуцугъэр аукьюо къыхэкы.
Ахэм къакіэлтыгъло Іэнатлэ зы-
ыыгь пэшэ шытлум ехүумэ дис-
циплинарнэ пшъэдэкіыжк ара-
гъэхыгь, хэукунонгъэу къыха-
гъэшыгъэхэр псынкіэу дагъэ-
зыжынхэу ахэм афагъэпы-
тагь. Мы Йофыгъом епхыгъэу
нэүжым къэгүщигъэх ыкы зэ-
фхъысыжхэм къашыгъэх ми-
нистрэхэу Мэрэтыкъо Рустем,
Къулэ Мыхъамэт, АР-м мэз-
хэмкіэ и Гъэорышланлэ ила-
шчуу. Быннымхъэ Рашида

— Къулыкъу пәпчъ кад-
рәхэмкә гъелорышланы е от-
дел ил, ахэм нахъ чанэу юф
ашын, щыклагъэхэр дэгъэзы-
жыгъэнхэм пылтынхэ фае, —
къынлагъ Къумпый Мурат

Зэфэхьысыжъхэм ялъытыгъэу Комиссием хэтхэм унэшо гъанефагъяхар ашыгъах

ТХЪАРКЪОХъо

Адам.

Чылэпхъэ ыкы чыгъэшү нэпцхэм шъуафэсакъ

Мы аужырэ ильэсхэм губгъо Йофшиэнхэм яльэхъан чылапхъэхэр зыщапхъыштхэ, чыгъэшүхэр зыщыхалхъащтхэ уахтэм ехъулэу бзэджашшэхэм мы лъэныкъомкэх тхъагъэпцигъэ зэрахъэу къежьэх.

Чылэпхъэ, чыгъяшыу е уз-
хэм, уцыжкхэм узэррапшүе-
клошт щэнаут нэпцхэр ашэх.
Джащ фэдэу губъю йошшэн-
хэр зэрагъяцкэлэштхэр къафа-
щэнхэу алошь, пэшорыгъяшшэу
ахъщэ алахышь, загъэбылты-
жы. Чыгулэжъэу агъеделэ-
хэрэм япчагъэ хэхьо зэпыт.
Мыщ фэдэ хуугъя-шлагъяхэр
къэмыхуунхэм пае чыгулэжъ-
хэр зыфэсакъяжынхэу, ямы-
нэйуасэхэм зээгэгыныгъэ ада-
мышынэу мэкью-мэшымкэ спе-
циалистхэр къяджэх.

Мы мафэхэм Адыгэ Республика мэкъу-мэштимкэ иминистрэй Юрий Петровым акционер обществэй «Минерально-химическая компания «ЕвроХим» зыфиорэм зээзгыныгэ дишыгь. Ащ къызэрэдильтырэмкэ, республикэм итхызмэтшаптэхэм шапхъэхэм адиштэрэ минеральнэ чыгъяешшүхэр а компанием къыщащэфын альэкыщт. Урысыемкэ «ЕвроХимыр» минеральнэ чыгъяешшүхэр къызыщыдаагъэкырэ компание анах инхэм ащищ.

Карбамид, аммиачнэ селитрээр, аммофос, сульфааммофос зыфилохэрээр къыдаагъэых, зэклэмки 100-м ехүү ял. Министерствэм ышыгье зээзэгтыны-

гъэм минеральнэ чыгъяшту къэзыщэрэ организациехэм тоф арамыгъяштэжкыныр, Адыгейим къырамыщтэжкыныр арэп къикырэр. Пшъэртыль шъхьалэр

тихызэмэтшапхээм шапхъэхэм
адиштэрэ чыгъэшүүхэр аяа-
федэнхэр ыкын лэжыгъэ бэ-
гъуагъэ къахыжыныр ары.
ДЕЛЭКЬО Аннет.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиним иунашьокэ 2017-рэ ильэсир экологием и Ильэсэу агъэнэфагъ. Ащ къыдыхэлтыгъа тичыопс икъэухъумэн фэгъэхъыгъэ юфтхъабзэхэр республикэм щызэхашэх, шыхъафхэр ашын.

ХЭКЛЛЭКБҮЛЭХ

Ау бэмышэу редакцием письмэ къылкагъ, Мыекъуапэ иурамэ Комсомольскэм тет унзу N 238-м, нахь тэрээзү къэплон хуме, псөольэ зэхэтэкъуагъэм къэрт унэхэм ачэсхэм ар къатхыгъ. Ильэс пчагъа хуульээ зи зыщамышэжъырэ чыплем изы-

тет санитарнэ шапхъэхэм адиштэрэп. Ильэс 15-кэ узэкэлэбэжьим, цуакъэ зыщашире ыкыл ахэр зычилэль цехэу щытыгъ, нэужым хъалыгъ щагъажьештгэй. Гъучибетон йэмэ-псымэхэр къыдащэх, тэклү зытешэм дащыжыгъэх. Ильэсийн хуульээ зи мы чыплем къызынумыхъажырээр.

Чыплем зыфауагъэм теклонлагъ. Ар къалэм игупчэ дэдэ ит, къатыбэу зэтэй унэхэр бгуу пстэумки щытих, къелэцыкъухэр зыщиджегухэрэ плошадкэр пэйт. Хаплэр псэуплэ зэхэтэкъуагъэхэмкэ къэухъурэигъ. Зы бгүүмкэ чырбышыр зэхахи чэхъаплэ фашигъ, джащикэ зыфаар зэкэ щагум дэхьэ. Джэхашуу ильгыгъэм ыныкъо итхыгъэ, гъуанхэм хэкыр арлытэкуагъ. Зэпырыкылэ пхэу тедзагъэмкэ щагум тидэхъагъ, чыгушхо гузэгм иль, ау аш хеуцуалэ имылэу шлои, шён пытэхэр, пивэ, псы лэшү зеритэгъэ бэшэрэб нэклхэр, цокъэжхэр, сабый джэгуалхэр, чомоданым рыгъунэу, итэхъухаагъэх. Хъэ гъорыклохэм яунэ фэдэу къащыхъоу дэлтих, чэтиухэри къогъухэм къакъоплых. Тльэгъуугъэ тигъэштагъ, шумеу дэурэм бэрэ удигъетирэп.

— Пенсием сышил, чэшырэ хъэмэ тагъэчьеерэп, шууааемэ къыщахъяхъ. Ныбжыкъэхэр къыдахъэхш, щешъох, щэхъуанх, ар сабуу унэм исхэм альэгъу, зэхахы. Шъхъаныгъупчэм укызыиплыхикэ, пльэгъурэм гур еъэклоды. Унашхъэхэм атель пхэе шыгъэхэм сабыйхэм къащачыхъе, пхырызхэу зыгорэ къазыщылкэ, хэта зилжэштгэй? Затирэмэ хэкылпэ къыфагъотирэп, «чыплем зиунаер тшлэрэп» алошь, хэкъижых. Зи къеклолнэу фаеп. 2014-м машом зыкьишти, зи псэуальэр стыгъэ. Мары шъользэгэхээ пхэе ныкъостхэр непэ къызынэсигъэм зэрэштихъэр. Хэкъеу дэлтийр дащыныш, шууаехэм къыщамычъихъажынныр, хъэхэр дэммылжынныр, мэ laer къэммухъяныр ары тизыфаер, — elo Аандырхое Шумафэ.

— Хъэхэм яхъакъу, ябыу ма-къэ зэхэтхыжын тльэкъирэп, чэ-

щырэ тагъэчьеерэп. Ахэм щирхэр къакъехъоштых, тизэусэштэр тшлэрэп. Урысые политикэ партиеу «Единая Россия» зыфиорэм и Тхъаматэу Д. А. Медведевым ишьольыр общественнэ приемнэу Адыгэ Республиком итэм тизекуаллэм, къэлэ администрацием юфыр зэхифынэу пшээрэль къыфишгэй. Гъэтхапэм и 7-м къыслэжэхъигээ джэуаплым итхагъ Урысые Федерацием и Гражданскэ кодекс истатьяу 210-м къызэрэдилтытэрэмкэ, зыфым иунаеу тетхагъэм изытет лыпльэнэр ипшээрэльтиш, участкэр зиен ыгээхъэбзэнэу письмэ фагъэхъыгъэу. Джаш фэдэу 2012-рэ ильэсийм Адыгэ Республиком иминистрэхэм я Кабинет ышыгъэ унашьомкэ хъэ гъорыклохэр къэзүубытэрэ хъызметшаплэу «Элота» зыфиоу къызэуахыгъагъэм хъэхэр мыш дащынхэу фэтхэгъагъэх. Ау тхъамэфиту хуульш, зи ашлагъэп ыкыл къылхъагъэп. Унэхэм ачэсхэм япроцент 60-р нэжж-лужых, сэкъатныгъэ я. Я 7-рэ къатым сыйтес нахь мышэм, дэктюялэмкэ шууае къыдэклуюау слээгъу, ерагъоу тызедеэзэ тыукаигъагъэ,

— elo Хъатхъохъу Рэещыдэ. Галина Отрощенкэр Лениним иурамэу N 8-м щэлсэу. Санитарнэ шапхъэхэм адимыштэрэ къапыщиль хаплэм зэригъегумэ-къэрэ къыхегъахъо, чыплем зи зэрэлтымыгъэрэ, къызэрэмы-къуллэрэригъу къео. Къэлэ гупчэм игузэгуплэ хэкитэкъуплэ хуульэ.

— Сыдигъоки тикъалэ икъеб-загъэ тиди щызэллашштгэй. Адэ джы сыда къэхъуагъэр? Къалэм игупчэ дэдэ щыхъурэр шъолъэгъу. Аш хэкылпэ илэбэ? Зиен фагъэптиэн фаеба, шыклем щыл-ба?! 2017-рэ ильэсир экологием и Ильэсэу агъэнэфагъ, тэ та-пашхъэ итэм мэу къыдэурэм унэм ти-ригъесыжырэп. Хэ-кыр къыдатакъо. Са-байхэр зыщиджегу-ре чыплем хъэ гъорыклохэр къылохъэх. Гъэрекло зи сабый горэм ецэхъагъэх. Шъуаехэр къелэцы-къумэ альэгъу. Мары пчэдэжжэхъэу Ѣжэу съкы-зекъим, сльэгъу пэтээ автомобиль къылхъи, ныбжыкъэлэх шыон пытэхэр алыгъхэу дэхъагъэх, дэтысхъэхи щешуа-гъэх. Стыгъе псэуа-лъэр ыуахыжырэп.

Унашхъэм тель тенэчир жыыб-гэшхо зыхъукэ къытыреутии щагум зэрильасэу дэлтиштгэй, зыми шъобж зэрэхимхыгъээр шынкур. Джы ахэр атыгъуягъэхими, ыуахыжыгъэхими сшээрэп, къэлэгъохъэрэп. ыпэлээ зи цыиф-епхыгъэу къынхъэштгэй, тизыгъе-гумэлжырэр етштгэгъэ, джы мы ауяжэр ильэсхэм зи къельягъорэп, зиери тшлэрэп.

Чыплем зэфэшхъафхэм тхыгъэхэр зытэгъэхыхэм, хэбзэгъеу-цугъэм ельтыгъэу псэуальэрэхэр ыуахыжын унашьо ашын фимыт-

хэу къытфатхыжыгъ. Ау арэп тэ тызыкъэдаорэр, чыплем зэуя-хын, мэ lae дэмүүжыныр ары. Зы гъэ горэм щэнаут зыгорэм дильхэгъэгъэн фае хъэхэр зэте-лэхи, шумэм укыдигъэхъажы-щтыгъэп, цыгъохэр, шувахэр аш къеклуягъэх. Ерагъэу дядгъэш-жыгъагъэх. Гъэмафэ зыхъукэ жын къабэз къэпшэн щылштэп. Чыр-бышхэр тигъуаклохэм зэбгырахы.

Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэ-тымкэ Гъэлорышаплэм тыхъэз-уухъэрэ дунаим икъэхъумэнкэ ыкыл къалэм игъэдэхэнкэ иот-дел ипащэ игуадзэу Александр Лебедевым утчээр фэдгъэзагъ. Аш къызэрэтиуагъэмкэ, юфыр къины къэзшылэрэ мы чыплем зиер зэрафэмгъэунэфырэр ары.

— Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэ-тымкэ Гъэлорышаплэм муни-ципальнэ чыплем хъялэхэзэн, ягъэдэхэн зыуж итыр. Аукцион-хэр тэшьихэш, тэгъэкъабзэх, гъо-гүхэм гъэцкъэжынхэр ятэшыллэх. Мы чыплем унаеу щытышь, хэб-зэгъэуцгъэу ѩылэмкэ аш ти-дэхъануу, зыгорэ етшыллэнэу ты-фитэп. Административнэ пшъэдэ-кыжь зэдгъэхъытыри ѩылэм. Зиен зыгорэ къышышыгъэу ало. Апэрэ пшъэрыльыр чыплем зы-тетхагъэр къэгъотыгъэнээр ары. Ар щымылэу зи хэтшъихъашуцтэп. Хъэ гъорыклохэм яубытын «Элотар» үүж ит, — къытиуагъ Александр Лебедевым.

«Элотам» къызэршыталауагъэмкэ, мы чыплем хъэ гъорыклохэм зэрэшызэрэгьюхэрээм дэгъоу Ѣшгүүзэх. Мычыжьэу шхаплэхэр Ѣштих, ежь цыфхэм шынхэр къафахы. Ау ашхын амыгъоты зыхъукэ, цыфхэм яцахъэх, аш фэдэ хуульш-шэгъэ пчагъэ агъ-унэфыгъ. 2016-рэ ильэсийм гъо-гогуу 15 фэдизрэ хъэхэр спе-циалистхэм аубытгъэх. Мы ильэ-сийм, мэзаем и 20-м къэлэ ад-министрацием къафигъэхъыгъэ тхылым ельтыгъэу мэзаем и 27-м съхыатыр таекъикъ 32-кэ 8-м ежьагъэу мы чыплем еклонла-гъэх, хъэхэр аубытгъэх. Джы-ри лээдэу тхылъ къызатыкэ е тэ-лефонэу 52-10-62-м къызытхеокхэ, «Элотам» иофышэхэр еклонлэнхэу къыталауагъ.

Упчэжэгъу тшыгъэмэ зэкэмэ

къытфалотагъ хэбзэгъэуцгъэу ѩылэм ельтыгъэу мы гумэйгъэх къызэрекъаплэхэрэ, ау унэжжыр зэрэштгэгъэу ѩит. Киоскэ къа-лэм итеплээ къагъэлаешь, ыуахы-жых. Мидре унэжжыр гупчэ шынхэм ит, кло щагу клоцьишь, бэмэ альэгъурэп. Ар къалэм, аш щылштэп цыфхэм анапэл. Мы чыплем заом е тхъамыкъаомэ афэгъэхъыгъэ кинофильмэхэр аш-тепхын пльэкъыш.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Сурэтхэр ىашынэ Аслын ти-рихыгъэх.

Гъатхэ

Илъесым охтэ дэй илэп: кымаф, гъатхэ, гъемаф, бжыхэ. Ахэр ашьоки, яшэнки зэфэшхыхафых — фыжых, чыылех; шхъуантлех, фабех; жъоркых, чэфых; гъебэжкух, дышъэ пкашъэх.

Гъатхэр илъесым иохтэ анахь ныбжыкы! ыкы кіэрак!, ащ сидигүн дунаир кыдэущыжы, дэкэжы. Тыгъэр гуфит-шхъхафитэу огум кьеуцо, ифабэ зэфэдэкіе чым кытыргуащэ. Бзыу цыклюхэр къебыбыжых, псэушхъэхэр къеущыжых.

Уц шхъуантлех кызэлъэкы, былым хуулэхэр къепсаужых. Цыфхэм уцуу, тыси ялэп, губго ыкы унэгю хызмет олофыбэр къяжэ. Мажвох, мап-

хъэх, хатэр ашэ, унэр агъекэжы.

Кіелэджецкло цыклюхэм ишьыпкъ: еджэним егугъух, къэшуюакл ыкы орэдкъэуакл зэрагъашэ, нахыжхэр ялэпы-

Іэгъухэу къолэбзыухэм набгъохэр афаших. Гъэхунэ дахэм жы къабзэ щызыуащэ ыкы шьоф къэгъэгъе йэрамхэр кыншашыпх, еж-ежырэу гъатхэмкэ зэфэгушожых.

ПСЭУШХЪЭХЭМРЭ КЬОЛЭБЗУХЭМРЭ ТИНЫБДЖЭГҮШУУХ

БЭРЭТЭРЭ Хъамид

Лъээзэ мачъэ

Лъээзэ мачъэ, плъенышь, назэ, Тхъаклум цацэр зэндэ кыхь. Зыльэ итэу мэльэрэзэ. Сыд псэушхъ ар? — Тхъаклумкыхь! Тхъаклум цацэр зэндэ кыхь, Ульежъенти, зи кіэмых!

Ышъхъэ гъуаплъэ

Ышъхъэ гъуаплъэ, лъэбжъэ пан, Бжэ зытельыр ылъэдакъ, Нэф къэшыгъом мэкъе чан... Ари тэшэ — тиатакь!

Хырыххъэр тиорэд, Къэзышагъэр хуупхъэ дэд!

Сыд псэушхъ ар?

Къухъэу пчыхъэм къытфэкложы, И ѿщфэнышь, къиопэм, Гъомылешуукэ тэгъешложы.

Сыд псэушхъ ар? — Тэтичэм!

Шабэ къехьи тэ тичэм, Шэр умышыи лумы-пэм!

ЖЭНЭ Къырымыз

Цызэ

Дэжъые чыгым цызэр тес, Псынкэу, дахэу зегъесыс. Дэжъые іашуухэр зэгуегъэз, Дэжъые купкыр кыргэжээ. Ынэ цыклюхэр — щыгыжый, Зыгъольыжых — халыжый.

ТИЧЫОПС ТЫГУ РЕХЫ

БЭГЬ Нурбай

Гъэтхэ садым

Гъэтхэу къесыгъэм Къыхыгъ гушуаъор: Нэгушоу тыгъэм Зыкеягъельяъо.

Тисад къэгъагъэшь, Зэпэлэдыжы. Жы къэбзэ Іашум Сыхэт пчэдыхым.

Чэфыхэ хъумэ Нахь зэрхабзэу, Бзыумэ орэдэр Агъэбзэрэбзэ.

Гъэтхэм ипчыхъэу Огум еплъихъэшь, Пльэгъущт ошоогур Фэдэу гъунджеэум.

Іоф зымышлэрэр агъашхэрэп Пшыс

Пшыжъ горэм пшъэшъэ дэхэ дэдэ шхъахынэ дэдэу, ылэ зыми емикло. Гыкэшьущыгъеп, дэшьущыгъеп, пчэрхыхашущыгъеп. Бэ ащ псэлтыхью къыфаклощыгъэр, ау изэрэшт къыизашэкэ, зыурагъэхыжыщыгъ.

Ауээ, шхъэзэкъо-лъэкъуйтуу посэурэ кіэлэж тхъамыкэ горэ пчым ылхуу псэлтыхью кыфакло. «Зымы зымышшуу къэнэжын нахьри нахьышу» ыгукэ ыули, пчым ишшашъэ калэм ритыгъ.

Пчым ылхуу кыщи калэр къэжыгъ.

— Мыдэ, къепль узэрэпчэрхъащым, — ыули, нысаклэр еплъиэз лыр еуцуали пчэрхыхыгъ.

— Мыдэ, къепль узэрэпчэрхъащым, — ыули, нысаклэр еплъиэз лыр еуцуали пчэрхыхыгъ.

— Джы сэ мэзым сыклощт, о пчэрхъэ, сшхыщтыр хъазырэу, фабэу ѿйтэ сыкыыгъэкэлж, — ыули, калэр мэзым пхъашэ куягъэ.

Къызэкложым, шыузым эи зымышыгъэу къытфэкложы. Лыр кіэрүүци, пчэрхъащыгъэ. ышыгъээр зэкэ изаклоу ышхыхыгъ.

Кыкэлэлтийкоэрэ пчэдыхым ащ фэдэу лыр пчэрхыхы изаклоу шхагъэ.

— Мы ошыр пштэу, пхъэ къэлкүүтэу, унэм къипхъажьэу, упшерхъащыу сыкъэбзэкложымэ, титлии тытлысыныш, тышхэн, — ыули, цуитлур киши калэр мэкүүщэ куягъэ.

Нысаклэр мэлаклэр лапэ зэхъум ошыр ышти, пхъэ ыкъутэнэу къыкыгъ. Пхъэр фэмыкүүтэу дэтызэ, ятэ къыдахи унэмкэ зегъазэм, еджагъ:

— Унэм уимыхъэу, моу къаклуу пхъэ къутэ. Мыхэм юф зымышлэрэр агъашхэрэп!

Непэ кызыэрдинесыжсыгъэмкээ, Күнчыкъопицым икуаджэ Пицицэ икъејсап! Идажабгу нэпкъ тетигь. Хүнк! Эк! тохэкэ зэо-банхэм чып! Эрамыгъесэу джы зыдэшысым къэтлысыфэх къуаджэр 7 кощыгъэу ары зэрагъенэфырэр. Күнчыкъопицым тек! Игъэу анахъэу зыц! Раю тарихъым хэхъагъэр Күнчыкъокъо Пицимаф. Мыр лы акылыши! Юу, шэнши! Юу, шын-къэнэгъэ зыхэлъэу, гульйтэшио чыюпсым къизыхилхъэгъэ цыфэу къя! Отэжжы. Совет хабзэм изэмман, пыыхэр хэк! Эк-къуак! Эхэу къэбгээлэгъонир къицыгъо зыщетым, Пицимаф идэй зыцуатэ шюогъоми «...п! Эст! Йулхъэр Йапит! Йу Ѣизэу..., «...ифэбап! Эк! Оц! Ихъы» ы! Уа! нахь, аш! Илок! Эу ри! Ол! Эн шэн дэй хильгэгъуагъэн. Ары тимафэхэми мы куаджээм дэсхэри япиши мафэ фэдэх: шэн гъэт! Йыгъээ! Я!, а! Ѣощтымк! аш! Ѣещтымк! зыфэсакъыжых, мыхъун гори я! Ол! Эгъуай. Күнчыкъохъаблэ непи шум, дэхагъэм, цыфыгъэм зыфэзыкъудыирэ къуадж.

Шум зыфэзыкъудыирэ

Къуаджэу Күнчыкъохъаблэ ыц! Э апэу тарихъым къизыхафэрэр 1690-рэ ильэсэр ары. (П.Аутлев «Адыги в хронике событий»)

1874-рэ ильэсэм Күнчыкъохъаблэ зыгъэунэфыгъэ писарым къизэртихъырэмкээ, унэгъо 50 хууштыгъэ, нэбгырэ 354-рэ щыпсэущтыгъэ. Аш щыщэу хуульфыгъэхэр — 165-рэ бзыльфыгъэхэр — 169-рэ.

Тимафэхэм «Хъудымыжъ иуджып!» икъоджэ гупчэу, джы зыдэшысым 1920 — 1925-рэ ильэсхэм адэжж Күнчыкъохъаблэ къэтлысыжыгъягъ. Мыщ нахьыбэу дэсигъэхэр бжээдэгъухэр ары. Абдазахэхэр, къемгүхэхэр, шапсыгъэхэр, нэгъийхэр унэгъо зытгъу-зыщ хуухэу ахэсигъэх. Мы уахтэм Пэнэшту унэгъо 35-рэ къуаджээм щыпсэущтыгъэ, Шъуаджэхэр унэгъо 33-рэ хууштыгъэх, Мэшллэхъохэр — 17, Хъэцлац! Эхэр — 16, Къэзанхэхэр — 16, Жак! Къемыкъохэр — 14, Хъуаклохэр — 14, Хъаудэхъохэр — 12, Чэсэбийхэр — 11, Бэшыкъохэр — 10, Тыгъужхэр — 10, Къумыкъуухэр — 9. Мыщ унэгъо зытгъу-зыщ нахь мыхъухэу дэсигъэх Абыдэхэр, Блэгъожхэр, Гутгэхэр, Гыышхэр, Емыгжэхэр, Къуекъохэр, Хъажэукихэр, Хъутхэр, Хэжхэр, Хъунхэр, Цурмыгхэр, Бгъанхэр, Мугдиевхэр...

Урысъемрэ Япониемрэ азыфагу 1904 — 1905-рэ ильэсхэм къитэджэгъэгъэ заом къунчыкъохъаблэ нэбгырищ: Бэшыкъо Якъубэ (Къыкъэр), Шъоджэ Чэрие ыкчи Хъэц! Эц! Айтэч (Пытлаш) ежхэм яш! Оигононгъэк! Клогъагъэх. Урысъем ипачыхъэ инашшоокъэ мыхъэм чыгуу десятинэ 50 зырыз яунаеу къаратыгъагъ. Аш нэмыкъеу, лыблэнагъэу къахэфагъэр къуушыхъатэу цэзехъэтийнэу (именное) къэмэ зырыз дивизиу зыхэтигъэм икомандир мыхъэм къаритыгъагъ.

1914-рэ ильэсэм къуаджэу Күнчыкъохъаблэ дэс тхамыкъэхэмрэ лэхъол! Эш байхэмрэ азыфагу чыгум пае бирсыр къитэджагъ. Лыгъячэе къыхэмхъэу юфыр къоджэ Хасэм зафэу зэхифыгъ.

Граждан заоу 1917 — 1920-рэ ильэсхэм Урысъем къэралыгъохшом къитэджагъэм Күнчыкъохъаблэ щыщ хуульфыгъэ 84-рэ хэк! одагъ.

Къунчыкъохъаблэ 1919-рэ

ильэсэм нэбгырэ 697-рэ дэсигъ.

Къуаджэм ищтыхъу а! эты

Пэнэшту Аюб Аслынчэрье

ыкъор 1914-рэ ильэсэм Күнчыкъохъаблэ къышыхъу. Потчэм ильэс 57-рэ юф щеш! Эфэ лъэсэу ыкъугъэ километрэхэр ыузэнкъигъэхэм, Аюбэ огум ит мазэм нэсныиеш, къигъэзэжыгъагъ.

Күнчыкъохъаблэ щыщ активисткеу Къэзэнэ Къырымхъан (Фыц!) 1935-рэ ильэсэм Железнодорску щы! Эгъе Апэрэ ныбжыкъэ зэуукъэм хэлэжъагъ. Мыльэхъаным укъоджэ пшьашъэжые ныбжыкъе аш фэдэм уахэлжэньир лыхъужынгъэ зепхъаным шо! Кынгъытгъэ. Бжыхъэпэ хъярхэм къуаджээм къашэгъэ ѿцнаом пшьашъэ къонцэ цыкъкоу, шэнышоу, адигэгъэ дахэ зыхэлтийн зэрэгтэлпээр шу дээ ытгъэгү. Шу! Тээгү джемакъеу гум къиуукъирэ зыхэлтийн орд дахэ «Фыц! Сымыщу Хъатикъоежжым сид сони сидхэхъажына?!» ы! ы! ы! аш Къырымхъан фиусыгъ. Ау къоджэ къэлэ ищигъэ дэхэшхуу Хъаудэхэм Мыхъамодэ пшьашъэр дихыхыгъ ыкчи арьгукъе къыхихыгъ. Мыхъэм сабиу 5 къафэхъу. Апхуу нахьыкъеу Мариет (Джамбэчье щыщ Бжыкъохэм янысэ хъугъэ) икъорэлти-пхорэлтихъэр ашыгушуукъеу, псаунгыгъ дахэ и! эу Мыекъуапэ непе Ѣепсэу.

1944-рэ ильэс. Күнчыкъохъаблэхэр Теклонгыгъэм и Мафэ къизэрагъэблэгъэштэм фэлажъэх. Ильэс 70-рэ зынбжъ Пэнэшту Джанчэрье ичэм кум къишши, натрыф центнери 170-рэ губгъом къырищи, колхоз хъамэм тыритэкуагъ. Мы лъэхъаным колхозым цукуиту нахь илагъэп. Ар ишысэу шуузэбэ

нубжыкъеу Шъоджэ Гошхъана ичэм къишши, натрыф центнер 250-рэ губгъом къышигъой, колхоз хъамэм рищэлгэй. Цукуилпъир къуаджэм ыгъэфеди, охътэ къэлкъикъе натрыфыр хъамэм арагъэкъугъ. Мыхъэм яп-

Хъаудэхъо Мусльимэтэ нэу-жым Шъоджэ Аслынчэрье юфшэнэмкэ гъэхъэгъэшхохэр зэршыгъэм фэш! Лениним иорден къафагъэшшошагъ.

Хъэц! Эш! Рэмэзанэ заом лыхъужынгъэ щызэрихъягъэм фэш! Къыфагъэшшошэгъэгъэ Жъюго Плтыжым иорден идунай ыхъожыгъэу иунагъо къыратыгъягъагъ.

Лъэпц! Эрши Ѣисмахилэрэ аш ишхъэгъэсэу Хъажэу. Мусльимэтэ сабиу 10 зедаплугъ. Мыхъэм атекыгъэ пхорэлтихъэр нэбгырэ 35-рэ мэхъух.

Непэ Күнчыкъохъаблэ унэгъуу 107-рэ Ѣепсэу. Мыхъэм ашыгъых урсы унэгъуу 6-у, черкес унэгъуу 3-у бэмыш! Эу къыдтэхъягъэхэр. Зыч! Эмьсэх унэ нэк! 39-рэ къуажэм дэт хъугъэ. Күнчыкъохъаблэ къышыхъягъэхэр, ау фэшхъаф чыгъэхэм ашыпсэухэрер унэгъо 283-рэ мэхъух. Къуаджэм къэзэгъэзжынхэр мыхъэм къахэ-къынгъиу тэгүгъэ. Адыгэ Республика

ликэм икъэлэ шхъа! эу Мыекъуапэ къунчыкъохъаблэхэр унэгъо 202-рэ непе Ѣепсэу.

Къатит! Юу зэтет еджап! Э, культурэм и Унэ, фельдшерскэ-акушерскэ пунктыр чырбышым хэш! Кынгъытгъэхэр тикъуаджэ дэтх. Шыгынхэр, хъакъу-шыкъухэр, Ѣэм-псымхэр ыкчи Ѣомылхъа! Эхэр ашашуу тучаништи. Мэштиыр къоджэ гупчэм ит. Йэрши паркэу къоджэ гупчэм итм къунчыкъохъаблэхэр зэошхом хэк! одагъэхэм ац! Эзэлтийцэхэр зытгъэгъэ мыжъосын! дэт. Артезиан пыс къебзэ чынгъэр унагъо пэпч! Икъинхэр.

Рэхъатэу, мэк! мак! «Сы-къэшүүльгэгъ!» ы! Юу мыкуоу, Урысъем и профессиоnalнэ тхаклохэм я Союз икъутамэу Адыгэ Республика Ѣисмахилэрэ ашыгъ. Шыгынхэр зынгъыгъэ ашашуу тучаништи. Мэштиыр къоджэ гупчэм ит. Йэрши паркэу къоджэ гупчэм итм къунчыкъохъаблэхэр зэошхом хэк! одагъэхэм ац! Эзэлтийцэхэр зытгъэгъэ мыжъосын! дэт. Артезиан пыс къебзэ чынгъэр унагъо пэпч! Икъинхэр.

1921-рэ ильэсэм — класси 2, 1948-м — класси 6, 1955-рэ ильэсэм — класси 8, 1964-м

Къоджэ мэштиыр.

къэбэртэе, абхаз, дагыстан, чечэн, инджылыз тхэкю инхэм атхыгъэхэу адыгабзэкэ зэридээкыгъэхэр. Адыгэбзэ дахэу, лупкэу, куо Хъаудэкъом тулымкэ адыгэ тхыльеджэхэм ахэр арихылгаг.

Лъепцэрышэ Исмахыилэ мынхэм ясатирэ пытву хеуцуаг. Шуульгэйту адьгэ лъепкыым, икуаджэ, хэгъэгушом афыриэр лупкэу аш иусэхэм къашело:

«Сэлам, хэгъэгур, сэлам, сэлам!

Сэ узфээгъадэрэр къэгъэгээрим!»

Къуадж

Дзэм къулыку щихынэу ашгээгэ къялакэу Пэнэшьу Олег ильэукэ 1986-рэ ильэсийм Чернобыль къызыыхъугэ аварием къызыыхъигэ тхъамыкагъохэм ядэгъээзыжын хэлэжьэнэу макю. Псөемыблэжьэу, лыгъэшо зерихээс мыш ишгээшо къызэрэшигъекуагъэм фэш 2012-рэ ильэсийм Урысыем и Президентэу Владимири Путиним орденэу «Лыгъуяныг» зыфиорэр Пэнэшьу Олег къыфишьошошаг.

Тикьоджэ къялэ нэбгыре 50-м ехуу янжыкыгэум къыщегъэжъагьэу Урысыем, Адыгэ Республикаем афшыпкъэхэу къулыку фашэ. Ар къаушыхъаты лъягапэу язванинхэмкэ ахэр зынэсигъэхэм. Мыхэм ашыыхъ полковнику ОМОН-м икомандиригъэу джы отставкэм щыэ Бэшыкъо Мэджидэ, Мыекъо пэ ГИБДД-м итхаматэу, полковнику Хъокю Юрэ, полковникэу, ОМОН-м икомандир игуадзэу Пэнэшьу Батмырэ, ОМОН-м иполковнику Шьоджэ Налбый, подполковнику Шьоджэ Вячеслав, Хъэцэцэ Рустам. Язваниекэ майорым ыкы капитаным нэсигъэхэр нэбгыри 9 мэхъух. Мыхэм ясатирэ пытэу типшыашъэхэри хэуцуагъэх. Ахэр Жакъэмкъо Сайдэрэ Къэзэнэ Зарэрэ.

Дзэклон-интернационалистхэу Афганистан щылагъэхэм тиклалэхэр ахэтигъэх. Лыгъуяныгэ къызахъафээ Афганистан ишхъафитынгээ фэбэнахъэхэм ашыыхъ полковнику Шьоджэ Налбый, сержантхэу Шьоджэ Астлан, Хъут Заурбый, Шьоджэ Игорь. Яшэн-зекуякэли, лыгъуяныгъэу къахэфагъэмки, яцыфыгъэки ильэсито заом имашо хэтыфэх хэгъэгогу зыщышым ыцэ мыхэм дахэкэ арагъэуаг.

Къуаджэм икелептүгъэхэр Урысыем я 18-рэ лешэгъум икъежэгъум сэнхьхат хэхыгээ зэшхъэгъуситуми ялэу, ахэм акъохом ыкы къактэху-

хъагъэхэм ахалхъажыгъэу рулахъэхэе зыхъухэкэ, аужыхэр (ященэрэ леуухыр) ары интеллигент унагто хуугъэхэе альтытэштигъэр. Мыр къыдэллытэмэ Шьоджэ Азмэтэрэ аш ишхъэтигъэу Шьоджэ (Козин) Рузанэрэ Къунчыкъохъаблэ азэрэ интеллигент унагто къыдэхъягъэхэм ашыщ мэхъух. Джи ахэм Мыекъуапэ Иофшашэ.

Къунчыкъохъаблэ къоджэ цыкликм къыдэкытьх шэнэгъэ зэфэшхъафхэмкэ доктор хуугъэхэу нэбгыри 7. Ахэр: фи-

хъагъэхэм ахалхъажыгъэу зыфиорэр къыфагъэшошаг. Адыгэ Республикаем иштихуу цэл ляпэхэмкэ хагъэунэфыкыгъэх юристеу Хъазэшыкъо Нэфсэт; журналистхэу мы сатырхэр къэзитхырэр, Къуекъо Асфар, Жакъэмкъо Вячеслав; артистхэу Іашынэ Нэфсэтрэ (Пэнэшьу Нурубий ыпхуу) Къумыкъу Шамсудинрэ; врачэу Гыыш Сэлатчэччэриэр фельдшэрэу Шьоджэ Майерэ. 1945-рэ ильэсийм къыщегъэжъагьэу тикъуаджэ нэбгыре 298-мэ ашшээрэ гъэсэнгъэ зэрагъэштэйг.

«Перестройкэр» къызэржэхэу зэктэ фермерхэм алеу мэкумэш хызмэтшапэу «Амалыр» Къуекъо Аслынхэнэ зэхищаг. Зэрэфэлхэкэу цыфхэм адеэзэ непа къынэсигъэм ар мэлажъэ. Мэкумэш-фермер хызмэтшапэу «Суандэкэ» зэджахъэр Машлэцэко Мыхамодэ къуаджэм щыэхищаг. Акъули, шэнэгъи, гүетынгъэшхуу фыри-иэу ар чыгыум дэлажъэ. Къуаджэм дэсхэм ишшашгъэхэмкэ альээс. Къини хъяри зиэу къитефхэрэм адеэ. Къуаджэр зыфэрээ лэу щыт.

Тыгу дахэкэ ильых

Сикъоджэ гупсэ икелептүгъэхэр Урысыем икэлэбахэм ашэ-

Культурэм и Унэу къуаджэм дэтыр.

зывшэ ифагъэхэр еджаплэм ильэсийбэрэ директорэу иягээ Гыыш Шумаф, ильэс 14 мы еджаплэм ипэшагъэу Хъот Хъалид, завучхэу Пэнэшьу Саудэтэрэ Мэшлэцэко Дарихъанэрэ, къэлэгъяджэхэу Иуаныкъо Сэфэрбый, Къумыкъу Чатиб, Хъаудэко Шыхъамыз, Пэнэшьу Азмэт, Шьоджэ Ким, Гыыш Заурбэч, Къэзэнэ Роз, Къэтбамбэт зэшхъягъусэхэу Зауррэ Нууртрэ, нэмыкхэри. Мы зыце къетуагъэхэу къунчыкъохъаблэхэм къактэхуухэрэ сабийхэр шлум, дэхагъэм фэлтүгъэным, шэнэгъэ къэлэгъушгүүхэнхэм зилахыши хэзшылхъагъэхэм дунэе щытхур адэжь. Мыхэм хъишэ дэхабэ апыль. Ны-тыхэу зыптугъэхэр зэращмыгъупшэхэу рагъэджэгэе клалэхэм агу дахэкэ мыхэр ильштых.

Къуаджэм укытегущыэ зы-

нах зимишэхэр унэгьо 13 мэхъу. Мы пчагъэхэм къаётэры гупшишэхэр гурыгыгаает.

Шыпкъэм тетэу угушыэн хъумэ, анах пшээриль ляпэхуу льфыгъэм илэр ны-тыхэу жын хуугъэхэр ыгыжыгъэнхэр ары. Мыр агъецкэнэу къуаджэм къидэнэрэ къалэхэр чылпэ кын эфэх. Иофшапэ ахэм адэтэп, аш къыжэкэу аш илэтиэрп, ныбжыкыг түгэ дахэм лыгъиконхэу къарыу зэрагъотылэжжирэп. Хэкыпэ зымыльгэйтуу зыгу къодырэ къалэхэм ешноым, наркотикхэм алтылабэхэрэри къаэхэкын ылъэкыщт, янэ ятхэм ягашэм аугынгъэр къэзыбыгынени къэхьущт. Мыш фэдэ узхэр хэбээ зэблэхъухэм зы къуаджэп зыдахъагъэр. Мыш къарыу Ѣылэр зэктэ ехылтагъэу елээзэгъэн фое. «Чылпэ нэкыр чылопсэм иджагуу» ало. Джаш фэд унэ нэкхэр къызыдэхъорэ къуаджэхэм фэшхъаф цыфхэр къыкүштых — тикьоджэ гупчэхэм къутырхэр, таборхэр къадэтэджэнхэ ытээкыщт. Цыф лъялпкъхэр «дэйдэгъукэ» згошхэрэп арэущтэу сю зыхъукэ. Сэ къасомэ сшоингэр, гүшүэл пae, Сыбыр къыкыгъэу тикъуаджэ иж къэзьщагъэм зэрэджэнэт къуапэр псынкэуу къыгуреошт. Клалэхэм ятхэм яхаплэхэу непэ ашэжыхъэрэп неущ гушхъэуз афэхъуяжъэхэки, къазераалкамыгъэхъажыщхэр ары.

Мы Иофшамкэ лъялпкъым пшээриль инхэр илэх. Хэкыпэ зимиш Ѣылэр — ау ар къыгьотэу, зэшшозыхын зыльэкыщтэр къэралыгэо къуаджэм иж къыкыгъэхэрээ ахьхэмкэ тшыгъэхэ, тшэфигъэхэ? Хъау, хъау! Ахэр лэжаплэу къыратырэмкэ ыщэфынену къуаджэхэм унэгьо зытли адэсигъэп тлюми тыхэуукъоштэп. Ахэр цыфхэм ашэу, ашэфэу зырагъэхъагъэр хэтэрыкхэр яхатэхэм, пхэшхъэ-мышхъэхэр ясадхэм къацагъэкэу, ахэр ашэхэ зэхъур ары. А лъялханыр ары адьгэ къуаджэхэм адэт унэхэу уарзэ зышхъэ тэлтыгъэхэр тенэчышихъэ чырбыш унэхэмкэ зызэблахуу гэхэр. Хэбээ зэблэхъум къидэтэджигъэ рэкетерхэм, шүзэрэшгэгъуаззу, хэтэрыкхэм алахыгэ ахьщэр атырахызэ лэжээнир цыфхэм чараагъэнэгъаг. Джи хабзэр ахэм ябэнын ылъэкынену икъарыу уцуу, арыш, джыри хэтэрыкхэр къафэдгээжжынэе бэйлым, чэтхъячэт, тхъакумкынхъэхъуным, е зэхэль чыгуу лэжынным зедгээшшомбгүумэ, е помидор-нэшбэгу шлолхэр зыщышын цеххэм зафэдгэзэмэ, ишшуагъэ къеконену гугьаплэ ѩы.

Тикьоджэ лыгъихэу, тхъэшошхъуныгъэ ин зиэхэу, шынкъаагъэ зыхэлтэгъэхэу, цыфхэм якын атэзыхъытгээгээфэндхэу Гыыш Исмахыилэ, Хъокю Зэчэрэе, Чэсэбий Хъизыр Ѣэлэфхэхэ къуаджэм ынапэ Ѣытгыгъэх. Бэрэ ахэр шлукээ тигуу ильштых, Ѣысэтехыпэутилэштых.

Тигуугъаплэхэр

Къунчыкъохъаблэ чылэ цыкликм итарихъи, къарыу ашдэльми, шэнэгъэу Ѣэлэльми, шлумрэ дэхагъэмрэ зызэрафи-къудыриами къэлэу шууашыгъэгъозаг. Ау сибу игумэкхэм точкэ сагаагъуцурэп. Сикъоджэ гупсэ пенсионери 138-рэ дэс, пенсионер фэшхъаф зэрэмынхээр унэгьо 51-рэ мэхъу. Къэзьмынгъэхэр, дэммыгъэхэр, дэмыгъуагъэхэр дэсих. Лыгъуабэу нэбгыре 12, шуузабэу — 47-рэ. Зы пшашшэ

Пэнэшьу Гошсэхьу еджаплэм къыригъэблэгъэгэ Къэзэнэ Мосэ къуаджэм итарихъ Ѣегъуазэх.

Зарем, Пэнэшьу Аснет, Тхыгъо Мулиэт, Хъэцэцэ (Шьоджэ) Анжел, Хъаудэко (Хъакъун) Ирин, Шьоджэ Айдэмэр, Шьоджэ Заринет, Шьоджэ Азмэт, Тыгъужъ Сайд, Къумыкъу Зарем.

Ялофшамкэ шэштэхъэр ашыхъээз Иофзэрэлмэрийн фэшээрийн тикьоджэ къафэгъэшъошаг. Ахэр: «Спорт ухынзырынгъэхэмкэ Къыблэ федеральэ гупчэр» зыфилоу Кисловодскэ дэтым ипащэ игудзэу, дэзодомкэ спортым имастерэу, СССР-м и Улэшыгъе Къуачэхэм зэхажэштгээгэ зэнэхъокуухэм ячемпионэу, тренерэу Нэхэе Хъазэрэт Яхъемыкэ медалэу «Адыгейим и

лажъэх. Москва — Иуаныкъо Адам, Тхыгъо Мулиэт, Санкт-Петербург — Шьоджэ Нурубый, Пэнэшьу Русльян, Краснодар — Пэнэшьу Марзет ишшашьеу Фатимэ, нэмыкхэри. Сикъоджэ къэлэхэр тыдэ къуагъэхэм, ашхъэ Ѣэтигъэу, ангу ихыгъэу цыфхэм ахэгъэхъагъэхэр езыгъэдэгъэ къэлэгъяджэхэм шлэшнэгъэу, цыф зэхэтийкэ дахэу арагъэгъотгъэхэр ары. 1960-рэ ильэсийм къыщегъэжъагьэу Къунчыкъохъаблэ еджаплэм къэлэгъяджэхэм колектив хъалэмэйт Иофшишагъ. Мыхэр агуулы, яшыгээ-псээвкээли педагог шынкъаагъэх. Мыхэм якэлэдэжжаклохэу Жакъэмкъо Светланэрэ Къэзэнэ Мулиэтэрэ дэгэу дэдэу экзаменхэр атыхи, дэгэуу еджэхээз ашшээрэ гъэсэнгъэ Москве Ѣыззераагъэгъотгъ. Мыхэм яльэхъан дышье ыкы тижины медалькэ къэлэдэжжаклохээдэж эджаплэр къауахыштгээ. Гүшүэл пae: Хавкин Анатолий, Къуекъо Русльян, Шьоджэ Аснет, Хъаудэко Байзэт, Пэнэшьу Марзет ишшашьеу Фатимэ, нэмыкхэри. (Зыцэ къыщесмынгъуагъэхэм къысфарэгъэгъ). Къылхэйтигэ ильэхэр еджаплэр къэзийхэу. Ар теклонгъэшху Ѣытгыгъэ къоджэ еджаплэмкэ. Мыш фэдэ лъягаплэр

Къатитюу зэтэг еджаплэм 1991-рэ ильэсийм ашгыуутгээр.

КУЛЬТУРЭМРЭ ЩЫПЭНЫГҮЭМРЭ

ЗЭФЭХҮҮСҮЖХЭР МУРАДХЭМ ЯПХЫГҮЭХ

Адыгэ Республикэм культурэмкэ и Министерствэ иколлегиэ игъекшыгъэ зэхэсигъо тыгъасэ иагь. Кэралыгъо филармонионем щыкшыгъэ зэхахьэм зэфэхүүсүжхээр щашыгъэх. 2017-рэ ильэсэм тельтигээхээр шынэчлэхээр зэрэгзэцэлжэштхэм, нэмийкхэм атгушынагъэх.

Республикэм культурэмкэ иминистрэ игуадзээ Шъяуапцээко Аминэт докладым зэрэшчихъеунэфыкшыгъэ, культурэмкэ Министерствэм 2016-рэ ильэсэм анахьэу инэпльэгъу итыгъэхэр Адыгейим и Лышьхъэ, Правительствэм жыноныгъокэ маэм культурэмкэ аштэгээ кэралыгъо унашьхэу 2014 — 2018-рэ ильэсчэм атэлъитаагъэхэм ягъецэктэн зэрэдэлэжэштхэр ары. Адыгэ Республикэр ильэс 25-рэ зэрэхь угъэр, кином и Ильэс, фэшьхъаф юфыгъохэри кыхигъешигъэх. 2016-рэ ильэсэм хыгъэ-шлагъэх Адыгейим щыхагъеунэфыкшыгъэр маклэп. Республикэм и Кэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсир» — ильэс 80, Адыгейим и Кэралыгъо орддыло-къэштхэм

ягъецэктэн зэрэдэлэжэштхэр ары. Адыгэ Республикэр ильэс 25-рэ зэрэхь угъэр, кином и Ильэс, фэшьхъаф юфыгъохэри кыхигъешигъэх.

2016-рэ ильэсэм хыгъэ-шлагъэх Адыгейим щыхагъеунэфыкшыгъэр маклэп. Республикэм и Кэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсир» — ильэс 80, Адыгейим и Кэралыгъо орддыло-къэштхэм

шыокю ансамблэу «Исламыр» ильэс 25-рэ хыгъэх. Юбилей зэхахьхэр мэфэкшыгъохэри фэдэхэу зэхахьхэр. Ансамблэхэм яконцертхэр Кыблэм, Темир Кавказы, Москва, Иэклиб кэралыгъохэм ашыкшыгъэх.

Адыгейим культурэмкэ, искуствэхэмкэ хэхьонигъэхэр зэришхээр щынэнгъэм щытэлэгъу. Тиансамблэхэр, театрэхэр тэдэ куагъэхэм, республикэм ицэлэхээр ялажуяа аялты, щытхур кынфахы.

Музейхэм, тхыльеджапхэм, искуствэхэмкэ кэлэцыклю ыкли ашпшэрэ еджапхэм шүүшлэгъэхэр ялэх, ау щыкшыгъэхери кынхэгъешигъэнхэ фэе. Культурэм иунэхэм, ансамблэхэу районхэм юф ашызышлэхэрэ, фэшьхъафхэм фольклорыр икьюо лэубын

тыпэ ашырэп. Культурэмкэ министрэм иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевам кызыэриуагъэу, федеральнэ кылуйкхэм нахьышлоу юф адэшэгъэн фэе. Ахьшэу республикэм кыыфатуущыщтым кыхагъэхъоным фэшл республикэм ирайонхэм, къалэхэм уншшо хэхыгъэхэр охтэ кэвкын амшыгхэх хууцтэп.

Республикэм ишыкшыгъэ кадрэхэм ягъэдэжэн, Адыгейим щынхэу Урысынэм икъэлэшхөхэм ашеджагъэхэм ялжэнэко гупсэ кынхэзэжынным имэхъанэ зэлүкэм щытегуущыгъэх. Мылькоу ялэр гъэптигээнир апэрэ шшэрильхэм ахалытэ. Культурэм иофышэхэм ялжэнэко 2018-рэ ильэсэм кызыэрэхъоштыр кынхагъэх. Патриотическэ, интернациональнэ пүнүгъэр, ныбжыкшыгъэхэм ягъэсэн кызыэрэхагъэшыгъэхэр шүкэ афэтэлэгъу.

Культурэм искусствэмрэ ялофышэхэу Бырсыр Абдулахь, Зыхъэ Заурбый, Бадый Къэлпльян, Шэуджэн Бэлэ, Цэй Розэ, Андзэрэко Марзыт, Хууажь Рэмэзан, Хьоджэе Аслын, Бастэ Азмет, Сулеймэн Юныс, Лышэ Рустем, Агыржынэко Саныт, нэмийкхэу зэхахьэм хэлэжьагъэхэм гүшүэгъу тафэхьоу зэп кызыэрэхэкшыгъэхэр, мурадышуухэр ялэх.

Культурэмкэ министрэу Кыулэ Мыхъамэт зэрэхигъеунэфыкшыгъэу, юфшагъэу щыэр лыгъэшкотэгээнымкэ амалхэр ялэх. Культурэм щылажьхээрэм ямэфэк гээтхапэм и 24-м Мыецкуюа щыкшошт. Аш фэгъэхыгъэ зэхахьэм зыфагъэхъазыры.

Сурэтыр зэхэсигъом кынхытхыгъу.

**Зэхэзшагъэр
ыкшыгъэшыгъэхъошт:**
Адыгэ Республика
кэлэпкъ
Юфхэмкэ, Иэкыб
къэралхэм ашы-
псурэ тильэп-
къэгъухэм адирялэ
зэпхынгъэхэмкэ
ыкшыгъэхъошт
къэбар
жыгъум иамал-
хэмкэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стяинскэр, 236

**Редакциер
зыдэшыгъэр:**
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъялэм
игуадзэ:
52-49-44,
шшэдэкшыгъ
зыхъырэ
секретары:
52-16-77.
E-mail:
adyvoice@mail.ru

**Зыщаушыхыты-
гъэр:**
Урысын Федерацаем
хэутын Юфхэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкшыгъэхъошт
и Министрэвэ
и Темир-Кавказ
чыпэ гээоры-
шапл, зэраушыхы-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухаутырээр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкшыгъэр
4152**
Индексхэр
52161
52162
Зак. 473

Хэутыним
уздыгъэхэнэу щыт
уахтэр
Сыхытэр 18.00
Зыщаухаутырэх
уахтэр
Сыхытэр 18.00

Редактор
шхъялэм
игуадзэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор
шхъялэм
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.
Пшэдэкшыгъ
зыхъырэ
секретары
Жакшыгъо
А. З.

Лъэпкъхэр зэфещэх

«Ильэсикэ мэфэк» зыфиорэ зэхахьэр республикэм и Лъэпкъ музей гээтхапэм и 21-м щыкшыгъэх. Мыецкуюа щыпсэурэм ямызакъо, республикэм икъуаджэхэм къарыкшыгъэхэр мэфэкшыгъэхэм хэлэжьагъэх.

Адыгэ Республикэм культурэмкэ и Министерствэ, республикэм лъэпкъ культурэмкэ и Гупчэ, Адыгэ Хасэр мэфэкшыгъэхэм зэхэшакю фэхь угъэх. Кымафэмрэ гъатхэмрэ зынхэзэхкынхээр мафэм тэфэе Ильэсикээр ашыгъэхэм нахьлэпкэ агъэмэфэштхэм.

Республикэм культурэмкэ иминистрэ Кыулэ Мыхъамэт, Адыгэ Хасэр итхаматэу Лъымыщэко Рэмэзан, Пшызэ икъэзэкшыгъэхэм я Мыецкюэп къутамэ ипащэу Александр Даниловэр, Адыгэ-им щыпсэурэ къэндэзлэхэм культурамкэ яобществэу «Дуслыким» итхаматэу Аляям Ильясовыр мэфэкшыгъэхэм хэлажьхээрэм къафэгушуагъэх.

Нартхэм яшэн-хабзэхэм адиштэу

Лыжж жэкифыр пчэгум къихы, мэфэкшыгъэхэм гүшонигъэ хахынэу, ильэсэм ялжыгъэ бэгъонэу, ямамыр псэукэ нахь дахэ хуунэу, унагхохэм хахьо ялэнэу къафэлэхъагъэх.

Адыгэ шхыныгъохэу щэламэхэр, хъалыжъохэр, фэшьхъафхэри мэфэкшыгъэхэм хэлажьхээрэм къафагошгъэх. Красногвардейскэ районым иансамблэ, «Мыецкуюа инэфылэхэр», купэу «Нартыр» уджыгъэх. Хъалыщэти Ринатэ, Хъазэшыкъо Мосэ, Мамхыгъэ Маринэ, Быщтэкъо Адамэ, нэмийкхэм ордхэр къауагъэх. Адыгэ къэралыгъо университетхэм Б. Нэппсэр, К. Шагуджыр, нэмийкхэм ялаштэу адыгэ джэгукшыгъэхэр, гүшүэгъу афэхь угъэх.

Нэкшубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбый.

Нэкшубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбый.

